

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
6.5.2014
Taltionumero
1500
Diaarinumero
1399/3/13

1 (6)

Asia Vaikeavammaiselle henkilölle järjestettävää kuljetuspalvelua koskeva valitus

Valittaja A

Päätös, jota valitus koskee

Helsingin hallinto-oikeus 11.4.2013 nro 13/0339/6

Asian aikaisempi käsittely

Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunnan alainen viranhaltija on päätöksellään 20.9.2012 hylännyt A:n hakemuksen saada vakiotaksin käyttöoikeus hänelle myönnettyyn vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun. Päätöksen mukaan A:lla ei ole vammasta tai sairaudesta johtuvaa syytä, jonka vuoksi hän ei voisi käyttää keskitettyä taksin tilausnumeroa kuljetuspalvelun tilaamisessa.

Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto on päätöksellään 10.12.2012 (§ 19) pysyttänyt viranhaltijan päätöksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus on hylännyt A:n valituksen.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

A:n kuuleminen ennen jaoston päätöksen tekemistä

Hallintolain 37 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on pyynnöstä varattava asianosaiselle tilaisuus esittää vaatimus tai selvitys suullisesti, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi ja kirjallinen menettely tuottaa asianosaiselle kohtuuttomia vaikeuksia.

A oli oikaisuvaatimuksessaan pyytänyt, että hänelle varataan mahdollisuus tulla henkilökohtaisesti kuulluksi asiaa käsiteltäessä. Sosiaali- ja terveystalokunnan jaosto ei ole varannut A:lle tällaista mahdollisuutta ennen valituksenalaisen päätöksen tekemistä.

Hallinto-oikeus toteaa, että A on pystynyt esittämään asiansa myös kirjallisesti. A:n suullinen kuuleminen ei ole ollut tarpeen myöskään asian selvittämiseksi. Hallinto-oikeus katsoo, että asian käsittelyssä ei ole tapahtunut menettelyvirhettä, jonka vuoksi asia tulisi palauttaa jaostolle uudelleen käsiteltäväksi.

Pääasia

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Kunnalla on oikeus päättää menettelystä kuljetuspalvelujen järjestämiseksi. Järjestämiskäytäntö ei kuitenkaan saa vaikuttaa siten, ettei vaikeavammainen henkilö pysty käyttämään hänelle myönnettyjä kuljetuspalveluja.

Vantaan kaupungin vammaispalveluohjeen mukaan kuljetuspalvelumatka tilataan keskitetysti Lähtäksin kuljetuspalvelumatkojen tilausnumerosta. Asiakas ei voi itse valita kuljetukset suorittavaa kuljettajaa. Oikeus poikkeamiseen keskitetystä matkojen tilaamisesta on työssä käyvillä asiakkailta ja päätoimisilla opiskelijoilla. Muusta perustellusta syystä voidaan myöntää lupa poiketa keskitetystä matkojen tilaamisesta. Työssä käyvät asiakkaat ja päätoimiset opiskelijat tilaavat jokapäiväiseen elämään liittyvät asiointi- ja virkistysmatkansa keskitetystä tilausnumerosta, ellei heillä ole toimintakykynsä liittyvää muuta perusteltua ja hyväksyttävää syytä kokonaan poiketa keskitetystä matkojen tilaamisesta.

Asiassa esitetyn selvityksen mukaan A on syntymäsokea. Hän on perustellut hakemustaan muun muassa sillä, hän ei pysty kontrolloimaan kuljettajan toimia eikä tarvittaessa auttamaan kuljettajaa oikeaan osoitteeseen löytämisessä. Vaikka A:lla on kertomansa mukaan ollut käytännön ongelmia tuntemattomien kuljettajien kanssa, asiassa ei ole kuitenkaan ilmennyt, että A ei pystyisi näistä ongelmista huolimatta käyttämään kuljetuspalveluja Vantaan kaupungin järjestämällä tavalla.

ilman oikeutta vakiotaksiin. A:lle on myönnetty palvelulisä, joten tarvittaessa taksinkuljettaja avustaa häntä ennen matkaa ja sen jälkeen. Valituksenalaisella päätöksellä ei ole ratkaistu kuljetuspalvelun käyttämisestä perittävää maksua koskevaa asiaa, eikä A:n ilmoittamalla taksin tilaamisesta aiheutuvilla kuluilla ole oikeudellista merkitystä harkittaessa oikeutta vakiotaksin käyttöön. Jaoston päätöstä ei muuteta.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

A on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja hänelle myönnetään oikeus käyttää vakiotaksia.

A on uudistanut asiassa aiemmin lausumansa ja esittänyt lisäksi seuraavaa:

Vantaan kaupunki edellyttää, että kuljetuspalvelumatkat tilataan palvelunumerosta, mikä aiheuttaa sen, että asiakkaalle aiheutuu omavastuuosuuksien lisäksi merkittävä kustannus. Esimerkiksi Tampereella kuljetuspalvelumatkat tilataan puhelinnumerosta, johon soittaminen maksaa vain normaalin puheluhinnan. Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 10.3.2008 tekemän päätöksen nro 08/0149/3 mukaan erityiset tilausmaksut ovat lainvastaisia.

A on täysin sokea henkilö ja hän joutuu toimimaan pelkästään muiden aistiensa varassa ja luottamaan esimerkiksi taksinkuljettajien apuun. A olisi halunnut tulla suullisesti kuultavaksi sosiaali- ja terveyslautakunnassa, jotta hän olisi voinut käytännössä havainnollistaa lautakunnan jäsenille, miten sokea henkilö toimii ja miksi vakiotaksin käyttö on hänelle välttämätöntä.

Sokean henkilön ympäristön hallinta perustuu toiseen ihmiseen luottamiseen sekä ympäristöön liittyviin aikaisempiin muistikuviiin ja tietoon. Luottamus syntyy pidemmän ajan kuluessa ja tutustumalla. Lähitaksijärjestelmän käyttö tarkoittaa sokealle ihmiselle sitä, että häntä kyyditsevät usein vaihtuvat, tilapäiskeikkaa tekevät taksinkuljettajat. Vaikka kuljettajat veisivätkin A:n oikeaan osoitteeseen, he saattavat ajattelelmattomuuksissaan jättää A:n sellaiseen paikkaan, jota hän ei tunnista tai josta hän ei osaa mennä ovelle. Syynä saattavat olla hankalat ajoreitit tai muut rakenteelliset seikat sekä tottumattomuus toimia täysin sokean henkilön kanssa. Tutun kuljettajan kanssa tätä ongelmaa ei tule.

Perustuslaissa on säädetty julkiselle vallalle velvollisuus turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen sekä riittävät sosiaalipalvelut laissa säädetyn tavoin. Kunnan on järjestettävä kuljetuspalvelut sillä tavoin, että

vaikeavammaisten henkilöiden oikeus palveluun toteutuu myös käytännössä. Palvelulisä eli rahallinen korvaus avustamisesta ei ole ratkaissut kuljetuspalvelun järjestämistavasta aiheutuvia ongelmia.

Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto on antanut selityksen, jonka liitteenä ovat johtavan sosiaalityöntekijän selvitys vakiotaksioikeuden ja palvelulisän osalta sekä taksin tilausmaksua koskeva vanhus- ja vammaispalvelujen johtajan laatima selvitys.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan jaostossa asioiden käsittely tapahtuu pääsääntöisesti kirjallisen aineiston perusteella. Mikäli suullisen kuulemisen katsotaan tuovan asiaan sellaista selvitystä, jota ei kirjallisen aineiston perusteella ole voitu saada, niin asiakasta voidaan tällöin kuulla myös suullisesti. A:n kohdalla kuulemiseen ei ole ollut perusteita. Asia on pysytty ratkaisemaan kirjallisen aineiston perusteella.

Johtavan sosiaalityöntekijän selvityksen mukaan näkövamma ei estä A:ta tilaamasta taksia Lähitaksin numerosta ja matkustamasta vieraan kuljettajan kyydissä. Tilausta tehdessään A voi kertoa tarvitsevansa näkövammansa vuoksi suomea hyvin puhuvan kuljettajan, jotta kommunikatio sujuu vaikeuksitta ja perillepääsyssä ei ole kielivaikeuksista johtuvia ongelmia. Perille päästyään A voi pyytää kuljettajaa kuvailemaan ympäristöä varmistuakseen oikeasta paikasta. A:lle on myönnetty palvelulisä, joten kuljettaja voi tarvittaessa saattaa hänet sisätiloihin ja hakea sisätiloista, jolloin oikeasta henkilöstä ja paikasta varmistuminen ei tuota ongelmia.

Vantaan kaupungin vaikeavammaisille kuntalaisilleen järjestämien kuljetuspalveluiden asiakasmaksut tilaamiseen liittyvine kustannuksineen ylittävät julkisen liikenteen maksut Vantaalla ja Vantaan seutuliikennealueella liikuttaessa. Seutuliikenteen ulkopuolella matkustettaessa kustannukset ovat samat tai alhaisemmat. Vantaa, Espoo ja Kauniainen ovat yhdessä kilpailuttamassa vuoden 2013 aikana muun muassa vammaispalvelulain mukaisten matkojen toteuttamisen ja välityksen. Välivaiheena ennen kilpailutusta Vantaan kaupunki valmistelee tilausmaksun kustannusten huomioimisen asiakasmaksussa myös kaupungin sisäisessä ja seutuliikenteessä. Valituksenalaisella päätöksellä ei ole päätetty kuljetuspalvelusta aiheutuvista kustannuksista, vaan päätös koskee vain vakiotaksioikeuden myöntämistä.

A on antanut vastaselityksen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Pekka Vihervuori
presidentti

Sakari Vanhala
hallintoneuvos

Eija Siitari
hallintoneuvos

Alice Guimaraes-Purokoski
hallintoneuvos

Tuomas Lehtonen (t)
hallintoneuvos

Henna Rintala
Asian esittelijä, oikeussihteeri

Jakelu

Päätös

A, maksutta

Jäljennös

Helsingin hallinto-oikeus

Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto